

Representantforslag nr. 42

(2008–2009)

fra stortingsrepresentantene Per Sandberg, Arne Sortevik, Bård Hoksrud og Jan Arild Ellingsen

Dokument nr. 8:42 (2008–2009)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Per Sandberg, Arne Sortevik, Bård Hoksrud og Jan Arild Ellingsen om utvidet innsyn i korrespondanse mellom departementer og ytre etater

Til Stortinget

BAKGRUNN

Innsyn for allmennheten er en viktig forutsetning for effektiv kontroll med forvaltningen. I Norge har vi derfor en egen offentlighetslov som regulerer innsyn i offentlige virksomheter, og i 2006 oppdaterte Stortinget loven og utvidet retten til innsyn med virkning fra 1. januar 2009. Blant annet ble muligheten til å unnta organinterne dokumenter og hele dokumenter fra innsyn, begrenset. Fremskrittspartiet gikk lenger enn de andre partiene når det gjaldt å sikre allmennheten innsyn i Innst. O. nr. 41 (2005–2006) om offentlighetsloven, fordi Fremskrittspartiet mener innsyn og åpenhet er en grunnpilar i det norske demokratiet. Forslagsstillerne vil imidlertid samtidig vise til at regjeringspartiene har et par viktige punkter om innsyn i sin Soria Moria-erklæring:

"Alle må få tilgang til kunnskap og innsikt som gjør det mulig å delta i de demokratiske prosessene." (Kapittel 1)

"Retten til å være informert er avgjørende for muligheten folk har til å delta i samfunnsdebatten." (Kapittel 6)

Til tross for regjeringspartienes egne merknader i Innst. O. nr. 41 (2005–2006), samt de fagre ordene i Soria Moria-erklæringen, finnes det dessverre mange eksempler på hvordan den rød-grønne regjeringen har holdt tilbake viktig informasjon fra offentlige-

ten. Regjeringen bryter dermed med sitt eget uttalte ønske om å sikre folk retten til å være informert, og folk flest fratras muligheten til å delta i den offentlige debatten på like vilkår. Forslagsstillerne ønsker å illustrere dette ved å trekke frem noen eksempler.

Kystverket ferdigstilte en rapport om oljevernberedskap i 2005. Den viste at oljevernberedskapen i Norge er altfor dårlig, og at beredskapen burde styrkes med til sammen 120 millioner kroner i 2006 og 2007. Fiskeri- og kystminister Helga Pedersen valgte imidlertid å hemmeligholde rapporten i lang tid – til tross for at flere etterlyste den. Rapporten ble ikke offentliggjort før etter Server-forliset ved Fedje i januar 2007.

Vegdirektoratet ga ordre om full sikkerhetskontroll av samtlige veitunneler i Norge etter at 200 m³ stein og betong raste ned i veibanen i Hanekleivtunnelen på E18 25. desember 2006. Regjeringen og veimyndighetene ønsket å hemmeligholde resultatene av denne undersøkelsen. Man måtte til slutt gi etter for sterkt press – og offentliggjøre rapporten.

Luftfartstilsynet slaktet sikkerheten til flyselskapet SAS i en rapport fra mars 2007, men denne rapporten ble ikke offentliggjort før i november samme år. Alle feil som Luftfartstilsynet finner ved fly, blir registrert i databaser i regi av EU, men som privatperson er det umulig å få innsyn i disse opplysningene.

Selv enkle faktaopplysninger hemmeligholdes. Stortingsrepresentant Bård Hoksrud ba i spørsmål til skriftlig besvarelse – Dokument nr. 15:477 (2008–2009) av 2. januar 2009 – om å få en oversikt over hvilke veiprojekter som er ferdig planlagt og som kan igangsettes i 2009. Samferdselsminister Liv Signe Navarsete viste i sitt svar 14. januar 2009 kun til sine svar på spørsmål til skriftlig besvarelse, Dokument nr. 15:378 (2008–2009) og Dokument nr. 15:417 (2008–2009), selv om disse svarene verken inneholdt oversikten representanten Hoksrud ba om,

eller det juridiske grunnlaget for å unndra dette fra offentligheten. Det har vist seg tilsvarende vanskelig å få utlevert informasjon fra Jernbaneverket, og Stortingets presidentskap har nå blitt koblet inn i saken. Forslagsstillerne har dessuten hatt store utfordringer med å få utlevert informasjon knyttet til ulykkesstrekninger i Norge.

Samferdselsdepartementet har gjentatte ganger vært på kant med Sivilombudsmannen angående hemmelighold. Dette var blant annet tilfellet i en sak der Samferdselsdepartementet nektet Mestas konkurrenter innsyn i en sak i EFTAs overvåkningsorgan ESA, der Mesta var anklaget for å få ha fått ulovlig statsstøtte da selskapet ble skilt ut fra Statens vegvesen i 2003. Mestas konkurrenter ønsket å kommentere Liv Signe Navarsetes redegjørelser overfor ESA, men dette ble trenert inntil fristen for innspill fra tredjeparter hadde gått ut. Sivilombudsmannen konkluderte med at Samferdselsdepartementets behandling var kritikkverdig, både med hensyn til saksbehandlingstiden og manglende opplysninger til klagerne om klagefrister, klageadgang og plikten til å vurdere meroffentlighet. Det har også vært diskusjon om kvalitetssikringsrapporter knyttet til store samferdselsprosjekt skulle være offentlige, inkludert hvorvidt de skulle være tilgjengelige for Stortinget. På det punktet har Samferdselsdepartementet bøyd av – Stortinget får nå rapportene, men kun på forespørsel.

Fremskrittspartiet fremmet i Innst. O. nr. 41 (2005–2006) en rekke forslag som ville ha skjerpet kravene til meroffentlighet ytterligere. Forslagsstil-

lerne vil særlig trekke frem forslag 4, som lød som følger:

"§ 11 første ledd andre punktum skal lyde:

Organet skal gi innsyn dersom omsynet til offentlig innsyn veg tyngre enn behovet for unntak."

FORSLAG

Forslagsstillerne mener forslaget er like relevant i dag og vil på denne bakgrunn fremme følgende

f o r s l a g :

I

Stortinget ber Regjeringen fremme et lovforslag om utvidet innsyn i korrespondanse mellom departementer og ytre etater, i alle saker der det ikke finnes tungtveiende grunner til hemmelighold.

II

Stortinget ber Regjeringen foreta en bred evaluering av offentlighetsloven ikke senere enn fem år etter at loven er vedtatt iverksatt. Temaer som må evalueres, er blant annet lovens virkeområde, formålsparagrafen, lovens unntaksbestemmelser, praksis for klage, praktiseringen av meroffentlighetsprinsippet og hvordan loven praktiseres med sikte på eventuelle nødvendige korleksjoner for å oppfylle lovgivers intensjon.

18. februar 2009